

Svetovni kongres za zaščito otrok

(Zagreb 30. VIII. do 4. IX. 1954)

Svet društev za zaščito otrok Jugoslavije, ki je povabil Mednarodno unijo za zaščito otrok, da priredi Svetovni kongres leta 1954 v Zagrebu, je bil ustanovljen 29. aprila 1952. Smoter tega Sveta je med drugim tudi to, da razvija in povezuje družbeno aktivnost v korist otrok in mladine, da proučuje izkustva, ki so si jih pridobila razna včlanjena društva, in da objavlja njihove uspehe, da daje pobude za diskusijo o vprašanjih, ki se tičejo vzgoje kakor tudi socialne in zdravstvene zaščite otrok, da v tem pogledu prosvetljuje starše in javno mnenje, da oblastem stavi predloge in da sodeluje z mednarodnimi organizacijami, ki se pečajo z istimi nalogami.

Slični sveti obstoje v vsaki republiki kakor tudi po mestih in okrajih. (V Sloveniji: Društva prijateljev mladine.)

Svet društva za zaščito otrok Jugoslavije je član Mednarodne unije za zaščito otrok.

Mednarodna unija za zaščito otrok je zveza narodnih in mednarodnih organizacij. V njej je včlanjenih 67 članic iz 40 dežel.

Unija zastavlja svoje delo na Deklaraciji o pravicah otroka, na tako imenovani Ženevski deklaraciji. Njen smoter je poleg drugega tudi, da vzpostavlja in vzdržuje zveze med organizacijami in posamezniki po svetu, ki delajo za blaginjo otrok in mladine, in da pospešuje razvoj otroške zaščite s pomočjo sestankov, konferenc in publikacij.

Mednarodna unija za zaščito otrok je nastala leta 1946 ob združitvi Mednarodne unije za pomoč otrokom, ki je bila ustanovljena leta 1920 v Ženevi, in Mednarodne zveze za zaščito otrok, ki je bila ustanovljena leta 1921 v Bruslju.

Svetovni kongres leta 1954 pomeni nadaljevanje številnih pobud sorodnega značaja, ki sta jih pred letom 1946 dajali omenjeni dve organizaciji, v zadnjih letih pa Mednarodna unija za zaščito otrok. Generalni svet Mednarodne unije za zaščito otrok je sklenil, da bo odslej redno in načeloma vsaka 4 leta skliceval mednarodna zasedanja, ki so tako pomembna za razvoj sodelovanja v prid otrokom.

Deklaracija o pravicah otroka

S to deklaracijo o pravicah otroka, s tako imenovano Ženevsko deklaracijo priznavajo moške in žene vseh narodov, da mora človeška družba nuditi otroku vse, kar le more, in razglašajo svoje dolžnosti:

- I. Otroku se mora nuditi zaščita ne glede na pleme, narodnost in vero.
- II. Otroku se mora nuditi pomoč, upoštevajoč pri tem nedeljivost družine.
- III. Otroku se mora omogočiti normalen razvoj v materialnem, moralnem in duhovnem pogledu.
- IV. Lačnega otroka je treba nahraniti; bolnemu otroku je treba nuditi bolniško nego; otroku s telesnimi hibanji je treba pomagati; duševno zaostale otroke je treba prevzgojiti; sirote in zapuščene otroke je treba sprejeti pod streho.

- V. V primeru raznih nesreč je najprej treba nuditi pomoč otroku.
- VI. Otroku je treba omogočiti, da je v celoti deležen vseh ugodnosti socialnega zavarovanja; otroka je treba usposobiti, da v ustrezni dobi zasluži sebi za življenje, in zaščititi ga je treba pred kakršnim koli izkoriščanjem.
- VII. Otroka je treba vzgajati v takem duhu, da s svojimi sposobnostmi služi v prid svojim bližnjim.

Kongres je posvetil svoje delo vplivu družine na telesni in duševni razvoj otroka kakor tudi vlogi družine v prilagajanju otroka na družbeno življenje.

Socialna politika, zlasti zaščita otroka, je že sprejela svoja načela, da z otrokom ne moremo in ne smemo ravnati kot z izoliranim bitjem, temveč vselej le kot s članom družine. Uvidela je potrebo, da družini pomaga izvršiti njene naloge in tako odigrati tisto vlogo, ki jo družina ima v razvoju slehernega otroka. To pa še prej, preden je sploh treba otroku zamenjati družino. Izvajanje teh načel — ko je otrokova ločitev od družine nujna (zdravstveni, vzgojni, socialni vzroki) — pa v praksi poraja nove probleme. Tem problemom je posvetil kongres osrednjo pozornost. Strokovnjaki so posebej osvetlili nakazane probleme s stališča psihologije, pediatrije in sociologije. Okrog 500 delegatov iz vseh delov sveta je na osnovi poročil, razprav v sekcijah in debatnih skupinah razpravljalo o načelih, ki naj vodijo vsak poseg v odnose med starši in otroki.

Kakor rečeno, se je delo kongresa vršilo v okviru določenih odsekov, ki so specialne probleme obravnavali v posebnih pododsekih oziroma diskusijskih skupinah. Raznovrstnost obravnavane snovi je dovolj razvidna že iz naslednjega delovnega programa:

Odsek I. Splošna vprašanja:

- a) Vloga uradnih in zasebnih organov zaščite otrok glede na družino in njihovo sodelovanje z le-temi;
- b) ukrepi sami, ki naj pomagajo družini pri izpolnjevanju njene naloge;
- c) vzgoja staršev;
- d) sodelovanje s šolo, okrevališči, mladinskimi gibanji in družino.

Odsek II. Otrok ločen od družine iz zdravstvenih ali vzgojnih razlogov:

- a) Dojenček in otroček v bolnici ali dečjem domu;
- b) predšolski ali šolski otrok v bolnici ali drugi zdravstveni ustanovi;
- c) bolehen otrok (slep, gluhonem, pohabljen);
- d) duševno zaostal otrok;
- e) težko vzgojljiv ali socialno ogrožen otrok.

Odsek III. Otrok v pomanjkljivem družinskem okolju:

- a) Otrok v nepopolnem družinskem okolju;
- b) otrok, ki je zanemarjen ali z njim nečloveško ravnajo;
- c) otrok, ki ga starši izrabljajo.

Odsek IV. Problem družinskih odnosov v izjemnih okoliščinah:

- a) Akcije za pomoč v primeru naravne katastrofe, vojne itd., vštévši začasno namestitvev otroka v inozemstvu;
- b) nastanitev in ponovna naselitev begunskih družin;
- c) emigracijo otrok in mladih ljudi brez družine.

Zaradi tehtnosti in aktualnosti posameznih vprašanj bomo v prihodnjih številkah posredovali medicinskim sestram najvažnejše zaključke, ki so bistvenega pomena za pravilno usmerjanje njihovega vsakdanjega dela.

To pot objavljamo s kongresa poročilo, ki zajema probleme v zveznem merilu.

Socialna polit

generalna tajnica:

V teku II. svetovne svobodo gradili temelje njihovih teženj, da si v V tem obdobju so se iz se je v času vojne omeje in otroke. Narodnoosvob teritorijih so preko svoj zaščite. To je bilo v bistvu novo delo za zaščito otrok. Prostovoljne organizacije, ki so se pred vojno skoraj edine v prav ozkem okviru posvečale delu za zaščito otrok, so po okupaciji dežele prenehale z delom. Toda delavci za otroško zaščito, ki so se v težkih delovnih razmerah stare Jugoslavije predano zavzemali za blaginjo otrok, so se v veliki večini pridružili novi oblasti in na osvobojenem in okupiranem ozemlju postajali prvi pomočniki pri graditvi temeljev otroške zaščite. Glavno breme dela za otroško zaščito so nosile predvsem žene, ki so večidel ostajale v zaledju in delale preko svoje organizacije, Antifašistične fronte žena. Ljudstvo je bilo združeno v skupnem trpljenju in skupnih težnjah. Zaščititi preganjanega, nahraniti in vzeti pod streho družino na begu pred sovražnikovim terorjem, sprejeti izgubljenega otroka — je bila patriotska dolžnost in obveznost sleherne družine. Pravica otrok do splošne družbene zaščite je bila formalno neuzakonjeno načelo in družbeno veljavna moralna norma. Otroke, rešene iz taborišč smrti, na čudovit način iztrgane s požganih domačij in streljš, otroke, ki so se zatekli v gozd pred napadom sovražnika, so družine, ki so jih sprejele, in skupnost, v kateri so živeli, obdale z ljubeznijo in občutkom varnosti. To so bili »naši otroci«, otroci narodov Jugoslavije.

Takoj po II. svetovni vojni je socialna politika Jugoslavije imela značaj nujnosti, ker je šlo za to, da se čimprej odstranijo neposredne posledice vojne. Okrog dva milijona mrtvih, porušene in požgane hiše, uničen promet in gospodarstvo — to je bila cena, s katero so narodi Jugoslavije plačali svojo svobodo. Nuditi najosnovnejša sredstva za življenje vsaki družini, v prvi vrsti družini, ki je izgubila hranilca, obvarovati jo gladu in pogina, na novo zgraditi poru-

Jugoslaviji

v Jugoslaviji

borbi za obstanek in očetka pomenila izraz jo in lepšo bodočnost. socialne politike. Le-ta unce, ranjence, matere oblasti na osvobojenih organizacijo socialne

organizacije, ki so se pred vojno skoraj edine v prav ozkem okviru posvečale delu za zaščito otrok, so po okupaciji dežele prenehale z delom. Toda delavci za otroško zaščito, ki so se v težkih delovnih razmerah stare Jugoslavije predano zavzemali za blaginjo otrok, so se v veliki večini pridružili novi oblasti in na osvobojenem in okupiranem ozemlju postajali prvi pomočniki pri graditvi temeljev otroške zaščite. Glavno breme dela za otroško zaščito so nosile predvsem žene, ki so večidel ostajale v zaledju in delale preko svoje organizacije, Antifašistične fronte žena. Ljudstvo je bilo združeno v skupnem trpljenju in skupnih težnjah. Zaščititi preganjanega, nahraniti in vzeti pod streho družino na begu pred sovražnikovim terorjem, sprejeti izgubljenega otroka — je bila patriotska dolžnost in obveznost sleherne družine. Pravica otrok do splošne družbene zaščite je bila formalno neuzakonjeno načelo in družbeno veljavna moralna norma. Otroke, rešene iz taborišč smrti, na čudovit način iztrgane s požganih domačij in streljš, otroke, ki so se zatekli v gozd pred napadom sovražnika, so družine, ki so jih sprejele, in skupnost, v kateri so živeli, obdale z ljubeznijo in občutkom varnosti. To so bili »naši otroci«, otroci narodov Jugoslavije.